

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Starokatoliki

Starokatoliki so verska sekta, ki je zrastle pred nekajimi 60 leti iz nasprotstva, ki je vladalo v Nemčiji proti vatikanskemu koncilu. Torej prav za prav niso stari, ampak čisto mladi in namesto starokatoliki so jim takoj v začetku nekateri veliko bolj upravičeno rekli novoprotestanti. Svoje ime so si sami nadejali in trdijo, da so se postavili na stališče stare katoliške Cerkve in da brzi njeno tradicijo proti novotarijam vaticanskega koncila, predvsem proti dogmi o papeževi nezmotljivosti. Kako je prišlo do ločitve?

Vprašanje o papeževi avtoriteti in nezmotljivosti je bilo pereče vse od dob galikanizma sem, torej že iz 17. stoletja. Galikanistični in jožeftinistični teologi so bili bolj ali manj odkrito nasprotni: tako v Franciji, Avstriji, Nemčiji. Ko je papež Pij IX. glede koncila vprašal škofo za svet, je regenburški škof Senestrey odgovoril, da se je v novejšem času, kakor se mu zdi, v Monakovem na Bavarskem ustanovila šola, ki v vseh svojih spisih meri na to, da se z zgodovinskimi razlagami zniža in oslabi avtoriteta in oblast apostolske stolice ter zanika njena vrhovna učiteljska nezmotljivost.

Škof je imel, kakor se je kmalu čisto jasno izkazalo, popolnoma prav. V Münchenu je bila večina docentov na univerzi dogmi o vrhovni papeževi avtoriteti nasprotna. Duša opozicije je bil priznani katoliški znanstvenik Dollinger. Bil je res učenjak svetovnega slovesa; njegova cerkveno-zgodovinska dela imajo še danes svojo veljavo. Možno pa je bil užaljen, ker ni bil kot strokovnjak povabljen na koncil. Sicer je že pred sestankom koncila povzročil kontroverze med teologi; odkrito pa je nastopil, ko je 21. januarja 1870. izdal manifest proti predlogu štirih škofov, ki so 18. januarja 1870. predlagali, naj se proglasi papeževa nezmotljivost. Motil se je, ko je mislil, kakšen vtis bo napravil ta njegov korak na Rim in na koncil; povzročil je močno reakcijo; le malo je bilo v nemških mestih glasov, ki so mu pritrdjevali.

Po definiciji papeževe nezmotljivosti (18. julija 1870.) je 44 katoliških nemških profesorjev laikov izdalo proti njej protest v imenu »nemške znanosti«; v Nürnbergu pa se je 25. avgusta 1870. vršila pod Dollingerjevim predsedstvom konferenca 13 profesorjev-teologov. Ti so se izjavili proti vatikanskemu koncilu, a za svojo izjavo so dobili le 32 podpisov. Vendar te izjave niso objavili, potem ko jih je prevarilo upanje, da tudi nemški škofje, ki so pripadali koncilski manjšini in niso glasovali, koncila ne bodo priznali. Vsi škofje so novo dogmo priznali skupno in še posamič. Uporni teologi pa so ostali trdovratni; zato je 17. aprila 1871. zadel najprej Dollingerja kazen izobčenja. Naslednji dan je bil izobčen tudi njegov somišljenik Johann Friedrich, l. 1872 pa še več drugih teoloških profesorjev iz Bonna in Breslava.

V jeseni l. 1871. so se na konferenci v Monakovem odločili, da osnujejo starokatoliško cerkev. Dollinger je bil sicer odločno proti, češ, nikar ne postavljamo oltarja proti oltarju in ne pustimo si utisniti pečata sekte na čelo; vendar zmagal je predlog kanonista v. Schultzeja iz Prage. On je izdelal ustavo nove cerkve in prva sinoda iz l. 1874. jo je sprejela. Po tej ustavi ima vsak narod svojo narodno cerkev, ki jih združuje med seboj konferenca škofov vseh cerkva. Najvišji organ je sinoda, ki sestoji iz vseh duhovnikov in laičnih odposlancev. Ta voli škofa in sinodalni svet, daje zakone in sinodalni svet, daje zakone in nadzira upravo. V verskih občinah načeluje »cerkvenoočbinska skupščina«, ki voli župnika; župniku stoji ob strani cerkveni svet.

V nauku in cerkveni disciplini se je hotela nova verska družba postaviti na stališče zedinjene cerkve 8. stoletja in so prvotno zavrgli le dogmo o papeževi nezmotljivosti. Pa razvoj, ki se je vršil v znamenju propadanja, je šel svojo pot in je starokatoliciane vedno bolj zbliževal s protestanti. Po dolgih in neprijetnih debatah so l. 1878. odpravili celibat duhovnikov; ugledna voditelja Friedrich in Reusch sta odstopila, češ da pomeni ta korak začetek konca. In res je ta sklep starokatoličanom zelo škodoval na ugledu. Odpravili so dalje obveznost spovedi in posta, zavrgli odpustke, čiščenje svetnikov, relikvij in podob, odpravili procesije in božja pota. Začeli so tajiti dogmo o brezmadežnem spočetju Marijinem in izgubljali vedno bolj vero v Najsvetejši Zakrament; maša jim je le realno predstavljanje in spomin, ne pa resnična nektrava ponovitev smrti Kristusove na križu. Tradicija jim ni s sv. pismom enakovreden vir razodetja. — V liturgijo pa so vpeljali domači jezik. — Ta nauk je bil sprejet l. 1889. na sinodi za oficijelni nauk starokatoliške cerkve. Tako se je izvršil razvoj, ki je iz tako imenovanega starokatolika napravil prave novoprotestante.

Po Dollingerjem prizadevanju so se sešle v Bonnu v l. 1874-75. konference za zedinjenje, ki taj bi zbližale novo cerkveno družbo s protestanti, anglikanci in pravoslavci. Vendar do združitve ni prišlo, dasi so si pri vseh teh pridobili simpatij. Obe zveze imajo zlasti z anglikanci. Seveda so se starokatoliki udeležili tudi zadnjih poskusov za zedinjenje vseh cerkva v Lausanne in Stockholmu l. 1925 in 1927.

Organizirane starokatoliške cerkve so se ustanovile in še danes obstajajo:

v Nemčiji. Tu je bil l. 1873. od 22 duhovnikov in 55 laikov za škofa izvoljen profesor Reinkeus. Povešil ga je janzenistični škof iz Deventra H. Heykamp. Bismarkova vlada je novo družbo od vsa početka podpirala, ker ji je prišla prav v kulturnem boju in ker je Bismarck hotel po njej ureniti svojo misel o nacionalni nemški cerkvi. Starokatoliki so se v kulturnem boju odločno postavili na stran države; profesor von Schulte je ta boj države s Cerkvijo v svojih spisih odločno zagovarjal.

Nadškof dr. Jeglič vrnil visoko italijansko odlikovanje

V znak protesta proti postopanju v Podbrdu

Ljubljana, 28. marca.

Radi dogodka, ki se je odigral v torek, 24. marca 1931 zvečer v Podbrdu, ko italijanske oblasti niso dovolile nadškofu dr. Ant. Bonav. Jegliču nadaljevati poti k proslavi nadškofa dr. Sedeja v Gorico, je nadškof dr. Jeglič v petek, 27. marca 1931, vrnil kr. generalnemu italijanskemu konzulatu v Ljubljani odlikovanje, ki mu ga je l. 1925 podelila italijanska vlada. Tega leta je bil namreč nadškof dr. Jeglič za uslužnost in naklonjenost in za izvršene pogrebne obrede ob preminulosti telesnih ostankov italijanskih vojakov iz Ljubljane, odlikovan od italijanske vlade z drugim najvišjim redom kraljevine Italije, z redom sv. Mavricija in sv. Lazarja. Diploma je lastno-ročno podpisal ministrski predsednik Benito Mussolini.

Vrnitev reda je nadškof dr. Jeglič motiviral doslovno sledeče:

Ker so me, potujočega v Gorico, obmejne straže v Podbrdu na višje povelje zavrnile in me nikakor niso pustile potovati dalje, mislim, da me dotične italijanske oblasti ne drže vrednega priti v Italijo; zato sklepam, da me tudi ne drže vrednega imeti italijansko odliko, pa jo zato danes vračam.

S spoštovanjem

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, l. r. tit. nadškof garelški.

V Gornjem gradu, 27. marca 1931.

Ta čin je v žarki luči pokazal, kako globoko so užale italijanske oblasti visokega cerkvenega kneza, ko mu niso dovolile vstopa v slovenski del italijanske države. Ta čin pa je tudi zadosti jasno odgovoril na vsa pisanja in zavijanja italijanskih listov ob dogodku v Podbrdu.

Trst, 28. marca. Današnji »Piccolo« je priobčil v celoti drugo podrobno poročilo »Slovenca« o izgonu nadškofa Jegliča iz Italije. List se danes ne upa več trditi, da so italijanski uradniki samo svetovali nadškofu, naj ne hodi v Gorico, kjer bi ga fašisti lahko sprejeli z gorjačami in da se je on iz strahu vrnil v Jugoslavijo. Ko je sam »Giornale d'Italia«, ki je znan po svojih zvezah z zunanjim ministrom priznal, da je nadškofa izgnal policijski komisar, se je moral tudi »Piccolo« pokorno vdati.

Po objavi papeževe zaupnice goriškemu nadškofu Sedeju, s katero je Vatikan javno obsodil gonjo goriških oblastnikov in fašističnega tiska proti vrhovnemu glavarju katoliške cerkve v Julijski Krajini, je tržaški tisk takoj menjal taktiko in zdaj prikazuje goriškega metropolita kot lojalnega državljana; slovenska duhovščina pa je protidržavna. »Piccolo« n. pr. danes trdi, da kar priznava goriški nadškof, to zavrača slovenska duhovščina z gnusom! Fašistični tisk očividno dela po geslu »divide et impera«.

Izjave inozemskih poslanikov

za »Slovenca« o avstro-nemški pogodbi

Belgrad, 28. marca. l. V tukajšnjih krogih se položaj, ki je nastal po objavi protokola o carinski uniji med Avstrijo in Nemčijo, presoja zelo hladno, vendar s tisto resnostjo, ki jo očividno dalekosežni namen nemških državnikov zasluži. Jugoslavija je doslej ponovno opozarjala evropsko javnost na tako zvano zenaženje obeh držav na zakonodajnem, gospodarskem, kulturnem in drugih poljih. Od sedse Avstrije je vse te pojave budno beležila. Količkor doslej v ostali Evropi z našimi opomini nismo imeli uspeha, toliko smo prepričani, da bo ta najnovejša poteza nemško-avstrijske diplomacije imela vsaj to posledico, da pride zadeva pred merodajni forum in bo tam dobila za vse prizadete pravilno rešitev. Med državami male antante in ostalimi zavezniki so se te dni vršili živahni razgovori, katerih rezultati so v glavnem znani. Vsi oficijelni krogi nas zagotavljajo, da so njihovi pogledi istovetni ter da je zato vsako razburjenje prenaplgjeno. Vsa belgrajska dopisnika je ob tem povodu obiskal nekatere tukajšnje predstavnike tujih držav. Kljub običajnim rezervam diplomatov v tako delikatnih stvareh so se francoski, romunski in češkoslovaški poslanik na našem dvoru radi odzvali prošnji »Slovenca« in z ozirom na važnost danih izjav, ki so prve oficijelne izjave o vprašanju carinske unije med Avstrijo in Nemčijo, objavljene v Jugoslaviji.

Francoski poslanik

Francoski poslanik g. Emil Dard je dal tole izjavo:

»Francija bo tudi v danem položaju kakor doslej predvsem delala na to, da se ohrani mir in or-

ganizacija Evrope, in bo mirno in hladno nadaljevala v pristrnem soglasju s svojimi zavezniki politiko, ki jamči Evropi harmonično in stalno ravnotežje.

Ce evropske države, doslej vse solidarne, ne bi uspele ustvariti evropski red (podčrtal g. poslanik (L'Ordre European), bodo vse postale plen anarhije ali komunizma.«

Romunski poslanik

Romunski poslanik g. Aleksander Buranescu je izjavil:

»Romunija bo v polnem soglasju z malo antanto s svojimi zavezniki nadaljevala politiko miru in reda za respektiranje pogodb in dela Društva narodov.«

Češkoslovaški poslanik

Češkoslovaški poslanik g. dr. Robert Flieger je izjavil:

»Tradicija češkoslovaškega naroda je bila že v davni prošlosti, ko je bilo organizirano v kraljestvu Češkem miroljubno (podčrtal g. poslanik) sodelovanje z drugimi sosedji. Tudi sedaj, ko smo znova dobili svojo samostojnost, smo pristaši mišelnosti, ki se je porodila iz velikega trpljenja naroda v svetovni vojni. Te ideje pomenijo stvarno in formalno napredek v smeri sodelovanja vseh narodov in dobro voljo. Vrsta teh idej je uresničena v organizaciji in delovanju Društva narodov, katerega zvesti pristaši smo od početka njegovega. Vsako sodelovanje narodov, ki bo v Društvu narodov, pozdravljamo, dosledno pa odklanjamo vse, kar bi moglo pomeniti vrnitev k prošlosti in k njenim metodam, in kar bi moglo pokazati, da je ljudstvo zamaš šlo skozi trpljenje vojne.«

Proti sramotenju vere

Hindenburgov nastop proti grdob jam brezbožnikov

Berlin, 28. marca. Z. Danes je izšla tako zvana »Notverordnung«, ki jo je izdal predsednik republike Hindenburg. Ta Notverordnung prepoveduje vse demonstracije proti državi in proti veri. Dalje sramotenje državnih in verskih problemov ali roganje in izpostavljanje posmehu. Z ozirom na to, da so komunisti za velikonoč napovedali veliko protiverskih demonstracij, je notranji minister dr. Wirth sklenil, da porabi vso ostrost v kazni. Hindenburg je izdal ta ukaz na podlagi soglasnega sklepa notranjih ministrov nemških držav, ki so se sestali 18. marca na Dunaju.

Politični krogi tolmačijo Notverordnung kot preventivni ukrep, ker se je v poslednjem času

zelo razmahnila kulturna in politična borba v zelo sirovi meri. Vlada je uvidela, da mora to preprečiti. Na zborovanjih in plekatih so se nasprotniki rogali državi, državnim oblastem in verskim simbolom. Casopisi je pisalo v tonu najostrejšega hujskanja. Drugi so se rogali križu in ga sramotili. Tretji so uprizorjali protiverske demonstracije. Vlada ne namerava s svojo naredbo ustvariti jamstev, s katerimi je zajamčena svoboda mišljenja in propagande. Ne more pa dalje trpeti niti medsebojnih težkih žalitev, niti roganja verskih svetinj in sramotenja tistega, kar je milijonom ljudi sveto in vredno spoštovanja.

žavni duhovniki, ki pa so radi odpora ljudstva morali kmalu odstopiti. L. 1874. se je ustanovila na univerzi v Bernu starokatoliška fakulteta, leta 1875. se je osnovala »švicarska krščansko-katoliška cerkev« in naslednje leto je bil za škofa izvoljen profesor Herzog; posvetil ga je nemški starokatoliški škof Reinkeus. Odkrāja jim je državna oblast šla zelo na roko, danes so bolj sami sebi prepričani. Švicarska škofija šteje 40 fara s 50 duhovniki in okrog 80.000 duš.

V bivši Avstriji se je ustanovila starokatoliška verska občina l. 1872. na Dunaju, pa bila je slabotna; vendar jo je l. 1877. država priznala. Več privržencev ji je prineslo znano »Loe von Rom« gibanje od 1898. dalje.

Po vojni se je razcepila v dve škofiji: v Avstriji šteje škofija 6 župnij, 12 duhovnikov in pa 31.000 duš (na Dunaju samem 23.000), v Češkoslovaški ima škofija 9 župnij, 12 duhovnikov in pa 20.000 duš.

Na Holandskem obstoja že od l. 1723. shizmatična janzenistična »Utrechtska cerkev« z 1 nadškofom in 2 škofoma. Starokatoliki so z njo prav od svojega začetka v zvezi. Imajo v javno posvečene škofo in zato se je novoizvoljeni nemški starokatoliški škof obrnil nanje in v Holandiji dobil posvečenje. Dne 24. septembra 1889. je prišlo med holandskimi, nemškimi in švicarskimi škofi do

Sprejemi pri zun. ministru

Belgrad, 28. marca. Z. Zunanji minister dr. Voja Marinković, ki se je nedavno vrnil iz inozemstva, je danes sprejel obiske poslanikov. Danes ga je obiskal papeški nuncij na našem dvoru msgr. Pellegrinetti.

Naši revni izseljenci

Belgrad, 28. marca. Z. Iz Južne Amerike se poroča, da je položaj naših izseljencev zelo težaven. Iz naše strani se pripravljajo krediti, da se omogoči vrnitev teh izseljencev.

Pozdravi kraljeviški dvoici

Belgrad, 28. marca. AA. Z letne skupščine avtokluba kraljevine Jugoslavije so bile poslone udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Aleksandru I., Nj. Vel. kraljici Mariji in predsedniku ministrskega sveta. Na te brzojavke se je kraljevska dvojica zahvalila.

Podpis jugosl. češkoslovaške trg. pogodbe

Belgrad, 28. marca. AA. Jutri ob 12 potuje v Prago k podpisu trgovinske pogodbe med Češkoslovaško in Jugoslavijo minister za trgovino in industrijo dr. Juraj Dmetrić z gospo. Z ministrom potuje šef kabineta Boško Mašić.

† Univ. prof. dr. Fric Kermauner

Dne 27. t. m. je umrl na Dunaju predstojnik druge ženske bolnišnice in profesor tamkajšnje medicinske fakultete, dr. Fric Kermauner.

Pokojni je bil rojen dne 24. julija 1872 v Celju in je študiral gimnazijo v Ljubljani, kjer je tudi napravil maturo. Medicinske študije je dovršil v Gradcu pri profesorju Rosthornu in odšel kot njegov asistent v Heidelberg in kasneje na Dunaj. Leta 1904 je postal docent za ginekologijo in porodništvo na univerzi v Heidelbergu, leta 1912. je bil imenovan za profesorja na dunajski univerzi. Od leta 1921. dalje, torej 10 let, je bil tudi predstojnik druge dunajske klinike. Dne 28. januarja ga je zadel kap, ki je imela za posledico možgansko krvavitev. Od tedaj je hiral in je b'lo prizadevanje njegovih kolegov, ohraniti ga pri življenju, za brezuspešno.

Bil je sin profesorja na stari ljubljanski gimnaziji Valetina Kermaunera, ki je napisal prvo slovensko-latinsko slovnico in brat nedavno v Ljubljani umrlega dr. Roberta Kermaunera, finančnega svetnika v pokojju. Dr. Fric Kermauner je bil učenjak svetovnega slovesa, napisal je več epohalnih znanstvenih del, ki so bila prevedena tudi v tuje jezike, zlasti v angleščino. Zapušča 12 letno hčerko in 9 letnega sina. Blag mu spomin!

tako zvane »utrechtske unije«, kateri so se pozneje pridružili tudi drugi starokatoliški škofje. Holandska starokatoliška cerkev ni številna; ima 28 župnij, 32 duhovnikov in približno 12.000 vernikov.

V starokatoliški sekli se nahaja večje število Poljakov in to v Ameriki, kjer so l. 1929. imele njihove verske občine 6 škofov, 72 fara in okrog 150.000 privržencev. Na Poljskem pa se je l. 1909. priključila »utrechtski uniji« zloglasna sekta mariavitov. Po dogodkih, ki so se v njej odigrali in ki so pokazali njeno propalost, se je štila starokatoliška škofovska konferenca moralno prisiljena, da pretrga vezi z njo; ustanovila se je samostojna starokatoliška cerkev na Poljskem, ki ima od leta 1928. svojega škofa v Vagršavi. Tedaj je štela 15 fara, 16 duhovnikov in okrog 100.000 duš.

Vsa zgodovina starokatoliške cerkve priča o njeni žalostni, pa zaslužni usodi. Je pač od drevesa sv. Cerkve odlomljena veja, ki ji življenje pojema bolj in bolj. Svoje člane dobiva iz vrst tistih katoličanov, ki so samo formalno v Cerkvii in jim prestop v to sekto nudi morda še te ali one ugodnosti (n. pr. razdružitev zakona!). O duhovniških starokatoliških sekta pa več ali manj moremo trditi, da jih je vodil k odpadku napač ali pa nezadovoljnost s celibatom, kar med drugimi dokazuje tudi zgodovina starokatoliške cerkve v naši državi. O njej bomo posebej govorili drugič.

Belgija - zvezna država

Flamci predlagajo razdelitev Belgije v dve državi pod eno d.nastijo

Bruselj, 28. marca. fr. V političnih krogih se razpravlja o veliki dnevni senzaciji, kakoršne kmalu ne pozna zgodovina belgijskega parlamentarizma. Napredni blok flamske skupine znan pod imenom frontistov je predložil zakonski načrt o popolni preureditvi belgijske države na podlagi zvezne ali federativne ustave. Po tem načrtu naj bi se Belgija delila v dve samostojni državi, Valonijo s izključno francoskim prebivalstvom in Flamsko, ki bi obsegala vse ozemlje, na katerem prebivajo Flamci. Meja med obema državama naj bi sledila jezikovni mejni črti. Sedanja kraljevska dinastija Saksen-Koburška bi ohranila vse svoje pravice tako v eni, kakor v drugi državi. Nasledstvo bi se omejilo samo na moške potomce družine. Predloženi zakonski načrt predvideva dva ločena parlamenta, enega za Valonijo, drugega za Flamsko (Flandrijo), s posebnim senatom in s posebnima spodnjima zbornicama. Novo državo bi zastopala na zunanjo posebno v to svrhu ustanovljena zvezna uprava.

Frontisti zahtevajo, da se mora Belgija odreči vsaki zvezi s katerokoli inozemsko državo in ravnotako se morajo razveljaviti tudi vse dosedanje zveze. Varnost zvezne države naj bi slovela izključno le na garanciji Zveze Narodov in lokaršne pogodbe iz leta 1925. Načrt ne predvideva nobene armade, vse kar v tem pogledu predlaga, je skupna državna policija, ki bi skrbela za varnost v notranjosti zvezne države. Poleg dinastije, ki bi ostala vez med obema deloma federativne Belgije, hoče načrt frontistov pridržati tudi še gospodarsko skupnost Valonije in Flandrije. Ostala bi tudi skupna Narodna banka, na čelu katere bi se vrstili enkrat Valonci, enkrat Flamci. V vseh zadevah, tičočih se obeh držav, bi odločeval kralj s pomočjo zveznega parlamenta.

Načrt predlaga za sestavo zveznega državnega zbora 42 članov, 21 iz južne Valonije, 21 iz severne Flandrije. Zvezne poslance bi volila oba parlamenta svoje srede po vzoru bivših avstro-ogrskih delegacij. Na čelu zvezne uprave stoji zvezna vlada, sestavljena iz enakega števila valonskih in flamskih ministrov, katere imenuje kralj in ki so odgovorni zveznemu parlamentu. Zvezna vlada bi štela sledeča ministrstva: za zunanje zadeve, za carine, za promet, za kolonije in za skupne finance. Zvezni državni

zbor bi se zbiral enkrat v glavnem mestu Valonije, drugič v Flandriji. (Mesta se niso imenovala, ker Flamci zahtevajo Bruselj zase, proti čemu Valonci vehementno protestirajo.) Uradni jezik bi bil v južni državi francoski, v severni državi pa nizozemski. Zanimivo je, da načrt ne omenja krajev, ki so s versajskim mirom bili odcepljeni od Nemčije in priključeni Belgiji. To sta okraja Eupen in Malmedy. Prebivalstvo teh okrajev govori po večini nemško. Znano je, da Flamci, ali vsaj levo krilo, niso nikdar simpatično zrlji na okupacijo teh popolnoma nemških okrajev in da so že večkrat tudi v državnem zboru namigovali, da bi bilo boljše, ako bi Belgija dovolila ljudstvu, da izrazi svoje mnenje potom tajnega plebiscita.

Flamski predlog leži pred državnim zborom, ki se bo moral z njim pečati najbrže še tekom tega leta in sicer ob priliki rednega jesenskega zasedanja. Do sedaj še ni znano, kakšno stališče bodo zavzele druge politične stranke napram zakonskemu predlogu, ki boče tako temeljito preobraziti belgijsko ustavo in vplivati na usodo Belgije v bodočih desetletjih. Vaš dopisnik je v nekaterih socialističnih krogih dobil vtis, da ta stranka načelno ne odklanja in sicer iz razloga, ker bi pri novi razdelitvi države socialisti s lahkoto dobili politično premoč v južnem delu Belgije, ali v novi Valoniji, kjer katoliške organizacije niso mogle razviti tako krepkega delovanja, kakor med Flamci. Z veliko ogorčenostjo pa je bila ideja federativne Belgije sprejeta v liberalnih krogih, ki bi na vsak način največ izgubili ter postali politična skupina brez vsakega pomena. Nevarnost je samo v tem, da bi se Flamci ne dali preveč vplivati od raznih germanskih propagandistov, ki bi v federativni državni obliki radi videli oslabeitev odporne sile Belgije. Vsekakor pa je treba poudariti, kar piše »XX Siecle«, da je ofenzivna Flamske zelo resna, da se bo treba baviti z njimi, predlogi zelo temeljito in dobrohotno, ker niso naperjeni proti državi, ampak izhajajo le iz globokega patriotičnega prepričanja, da bo samo takšna radikalna rešitev za vselej odpravila tragično jezikovno vprašanje v Belgiji, ki že desetletja nazaj pretresa njeno politično življenje in ovira gospodarski in kulturni napredek.

Iz delavnice proglašev

V uredništvu skovan proglaš „italij. duhovni ov“

Trst, 28. marca. Z velikanskim pompom, ki ga zmorejeto le fašisti, se vršijo priprave za zadostilni obred v katedrali sv. Justa. Fašistom je na tem, da pokažejo, kako je ves Trst, vsa Julijska krajina vstala proti okrožnici jugoslovanskih škofov in »skruniliv« tržaškega prapora po jugoslovanskih cerkvah na jožefovo. Vse fašistične organizacije, to je milica, stranke in šolska mladinska društva se bodo na ukaz fašističnega tajnika zbrale na Verdijevem trgu pred sedežem fašistične stranke, odkoder bodo odkorakale k sv. Justu. Tudi vse fašistične stanovske organizacije so pozvale člane, to je uradnike, trgovce, profesorje, zdravnike, delavce itd., naj se udeležijo te »spontane ljudske manifestacije«.

Po rimskem »Giornale d'Italia« so tukajšnji listi povzeli »ogujevito poslanico nekega duhovnika italijanskim duhovnikom in ljudstvu«. »Popolo di Trieste« poroča v uvodu, da je to poslanico prinesel v uredništvo rimskega lista neki duhovnik, ki je povedal svoje ime, priimek in tudi svojo hišno številko. »Piccolo« je že bolj iznajdljiv

in ve, da je to umestno pismo posla'a rimskim listom več duhovnikov s prčnjo za objavo, da se javnost obvesti o duševnem razpoloženju Italijanske duhovščine. Do danes nihče ne ve, kdo je ta pogumni duhovnik, ki nastopa v imenu italijanske duhovščine, a se ne upa s svojim imenom na plan. Poziv se pričinja: »Nekateri italijanski duhovniki tolmarijo čustva velike večine italijanskih katoliških duhovnikov, katere so bogotajni obredi, opravljeni v imenu vere v nam sovražni državi, pozdravljajo napovedani obred v tržaški katedrali, ter predlagajo, naj se v nedeljo vsi Italijani zberejo s svojimi zastavami pred altarji po vsej Italiji, da zadestijo sramotitvi vere, ki so jo v Jugoslaviji ponižali na sredstvo protitalijanske propagande, in da svedamo pred Bogom prisežajo, da bodo proti vsem branili svoje slavne narodne pridobitve. Duhovniki (?) končno pozivajo vernike, naj prosijo Boga, da zopet blagoslovi italijanske zastave, simbol naše slave, naše veličine in naših žrtev, zastave, ki bodo zaplapolale v znamenju novih bitk in novih zmage«.

Zitna konferenca v Rimu

Nesoglasje je popolno

Rim, 28. marca. kk. Pred zaključkom generalne debate na svetovni žitni konferenci je voditelj nemške delegacije, poslanec dr. Hermes orisal položaj nekakega kmetijstva. Vprašanje žita ne tvori izoliranega problema. Za večino evropskih držav, in sicer med njimi za najvažnejše, je pridelovanje žita podlaga vsega njihovega kmetijstva. Evropske države bi nič ne pridobile, če bi opustile pridelavo žita in vso svojo potrebo žita krile iz prekomorskih držav. Morali bi potem začeti druge kulture in se bolj posvetiti živinoreji in animalskim produktom. Nemčija bi v tem primeru ne bila prisiljena kot nadproducent izvažati velike množine in s tem motiti ves svetovni trg. Problem žita bi se potem samo premaknil, ne pa rešil. V ostalem pa položaj prekomorskih držav ni tako zelo različen od položaja evropskih držav. Tudi tam so že davno prešli k mešani kmetijski produkciji, n. pr. v Argentini.

Preznavanje prof. I. Plotnikova

Na povabilo Jug. društva kemikov sekcija ljubljana, je predaval snoci pred nabitno polno dvorano v kemičnem inštitutu tukajšnje univerze ustanovitelj fotokemije prof. Plotnikov, rodom Rus, sedaj na zagrebški tehni. fakulteti. Obravnaval je v svojem nad vse zanimivem predavanju rezultate svojega raziskovanja o toplotnih žarkih, njih razpršenju pri prehodu skozi visoko-molekularne organske snovi.

Izsledki so znanstveno še nepregledne važnosti in praktično, epohalnega pomena. Glas teh novih odkritij in njih važnosti je segel daleč preko meja naše Jugoslavije. Univerze različnih držav pošiljajo svoje profesorje v Zagreb, da se pri prof. Plotnikovu specializirajo v moderni fotokemiji. Tako sta sedaj v Zagrebu že več mesecev dva japonska univerzitetna profesorja, od katerih eden prof. dr. Nišigisi je spremljal prof. Plotnikova v Ljubljano.

Točno poročilo o vsebini predavanja, ki je zelo aktualne vsebine, priobči naš list v torek.

Sporazum v Indiji

Karachi, 28. marca. AA. Izvršni odbor vseindijskega kongresa je sprejel resolucijo, ki v njej odobrava sporazum med Gandhijem in podkraljem Irwinom. Resolucija končno naglašja, da mora postati Indija neodvisna. Predložili jo bodo sedaj v odobritev vseindijskemu kongresu.

Bombaj, 28. marca. AA. Na nacionalističnem kongresu v Karachiju je Gandhi zagrozil, da bo gladoval do smrti, ako ne bo večina odobrila sporazuma z indijskim podkraljem Irwinom. Kongres je dogovor odobril pod pogojem, da bo Indiji končno priznana popolna neodvisnost.

Cawnpore, 28. marca. AA. Pri zadnjih nemirih je bilo ubitih 124 oseb. Od teh je 89 Mohamedancev. Aretiranih je bilo 150 ljudi. Ranjencev je 500. Demonstranti so požgali 200 hiš.

Dunajska vremerska napoved. V južnih Alpah: Menjaje oblačno s eventualnimi majhnimi padavinami. Niža temperatura.

Zagrebska vremerska napoved. Precej stalno, nekoliko oblačno. oblaki visoko. topleše,

VELIKONOČNA ŠTEVILKA

našega dnevnika izide v soboto 4. aprila v zelo povečanem obsegu in

izredno pomnoženi nakladi

P. n. trgovcem in obrtnikom ter vsem denarnim zavodom se nudi

ugodna prilika za posebno uspeš. reklamo

potom og'asa v »SLOVENEČ« velikonočni izdaji. — Vabimo vse dosedanje in nove inzerente, da se poslužijo te izredne prilike in določijo svoja cenj. naročila najkasneje

do četrtka zvečer

Za vsa pojasnila je radevolje na razpolago »SLOVENEČ« oglasni oddelek, Jugoslovanska tiskarna I. nadstropje, in njega podružnice.

Nemirna Španija

Vs'ed krivic diktature, ki še niso popravljene

Mad' d. 28. marca. AA. Iz raznih španskih mest poročajo o novih izredih. V Madridu se je zbralo pred medicinsko fakulteto 2000 delavcev. Odtod so hoteli k notranjemu ministrstvu, da zahtevajo občo amnestijo. Izgrednike je razpršilo redarstvo, ki je pri tej priliki aretiralo mnoge demonstrante. — V Valenciji so se dijaki in redarji medsebojno obstreljevali. Dijaki so se polastili uničevalne, ki so jo oblasti zaprle. — Tudi v Barceloni so bili spopadi med dijaki in redarji, ker so dijaki hoteli preprečiti tramvajski promet. — V Sevilji je moralo redarstvo dvakrat razpršiti delavske demonstrante. Med pretepom je bilo več oseb ranjenih.

Madrid, 28. marca. AA. Generalni poročnik Burquete je objavil včeraj manifest, v katerem pravi, da so sedanji nemiri v Španiji nastali, ker se niso popravile krivice, ki jih je zagrešila diktatura Primo de Rivero. General naaljuje, da je obnovev diktature v Španiji izključena in da bo pustil aretirati vsakega generala, ki bi kaj takega poizkusil. Vladoi krogi smatrajo generalov proglaš za hudo kršitev vojaške discipline. Ni še znano, kaj bo storil v tem primeru vojni minister Berenguer.

Madrid, 28. marca. AA. Republikanski voditelj Zamorra je objavil danes poročilo, kjer pravi, da revolucionarno gibanje zelo napreduje in da bo v kratkem zmagalo. Snoci se je razširila tukaj vest da se je poskusil državni udar v namenu, da se obnovi diktatura. Na drugi strani je tudi predsednik najvišjega vojaškega sodišča general Burquete proti vsaki diktaturi in zahteva, da vlada vrne narodu vse ustavne svoboščine, kar je edino

sredstvo, da se ohrani mir in red. Poročilo je zbudilo v vsej Španiji veliko senzacijo in je naletelo na silen odpor v vladnih krogih, ki pravijo, da pomeni ta izjava nedovoljeno vmešavanje v vladne posle. Nekateri zahtevajo, da vlada odstavi generala Burgueta. Najbrž kabinet tej zahtevi ne bo ugodil, ker je položaj zelo resen.

Madrid, 28. marca. kk. Pri predavanju nekega vseučiliškega profesorja v akademiji umetnosti pod predsedstvom Zamore je prišlo do hudih pretepot. Republikanski študenti so pozdravljali Zamoro kot bodočega predsednika republike. Takoj so se začeli hudi pretepi z nacionalističnimi študenti, katere so republikanci pošteno pretepli. Nekatere študente so morali prepeljati v bolnico. Policija je vdrla in morala napraviti red s sabljami in gumijevkami. Razburjenje se je razširilo po vsem mestu, posebno ko so policija in orožništvo zasedli nekatere važne točke sredi mesta, in se je širila govorica o novem puču. Predsednik vrhovnega vojnega sodišča, ki je izdal mlo razsodbo nad decembrskimi »morniki«, je včeraj oooldue izdal izjavo, da je bivša diktatura kriva nemirov, da je treba zopet uvesti svobodo in pravičnost ter pomiriti razburjeno ljudstvo. Pravoveljavnio izvoljeni parlament mora poklicati na odgovornost vse one, ki so zakrivilii diktaturo. Radi te nacionalne izjave je bil zvečer dolg sestanek, katerega so se udeležili ministrski predsednik Aznar, vojni minister Berenguer in grof Romanones.

Madjarska Mekka

Vsak mladenci mora iti v Rim študirat tašizem“ pravi Gömbös

Budimpešta, 28. marca. Ž. Vojni minister Gömbös je imel poslednje dni več govorov, v katerih je zavzel ostro stališče proti tistim nacionalistom, ki so ustanovili razna politična patriotska društva. V svojem govoru je pozval vse Madjare »na okup«, ker je mnenja, da je Madjarska v življenjski nevarnosti. Govoril je proti boljševikom in zahteval proti njim realne ukrepe. Izjavil se je za revizijo stanja v Srednji Evropi. Dejal je, da je že čas, da vlada prepreči zlo, ki so ga povzročile mirovne

pogodbe. Razven tega se je izjavil za avtokratsko vlado. Smatra tudi za potrebno izjaviti, da nihče ne misli, da se mora pripravljati diktatura. Govoril je proti tajni glasovalni pravici. Priporočil je madjarski mladini, da se vzgaja za madjarske fašiste. Vsak mladenci mora iti v Rim in se vrniti v Budimpešto reformirat madjarsko politiko. — Proti njemu je nastalo veliko ogorčenje. Minister pa odgovarja, da ni »mel tega govora kot minister, marveč kot zasebnik«.

Smrt večkega kat. pisatelja

London, 28. marca. AA. Vest o smrti Arnolda Bennetta, znamenega angleškega romanopisca, je bila sprejeta povsod z velikim obžalovanjem, da si je bilo jasno, da pokojnik ne bo živel več dolgo.

Bo'gari za balkansko federacijo

Sofija, 28. marca. AA. Bolgarska agencija poroča: Nacionalni odbor bolgarske sekcije balkanske federacije povodom vesti, razširjenih v inozemskem tisku o nepopustljivem zadržanju bolgarskega nacionalnega odbora glede vprašanj, ki so na dnevnem redu druge balkanske konference v Carigradu, smatra za svojo dolžnost, da odkrito in kategorično demantira te vesti, ki krožijo v inozemskem tisku. Odbor izjavlja, da zdeluje edino on razne memorandume, ki jih bo predložil odboru dvanaestorice, ki pripravlja bodočo konferenco. Bolgarski nacionalni odbor stoji odločno na strani ideje sodelovanja in sporazuma balkanskih narodov potom odstranitve vseh ovir, ki nasprotujejo temu sporazumu.

Nemška gonja proti Poljski

Varšava, 28. marca. AA. Pat poroča: Poljski tisk v komentarjih k vestem iz Königsberga v vzhodni Pruski pravi, da je isti dan in na isti seji deželni zbor vzhodne Pruske izglasoval štiri resolucije, ki so v glavnem naperjene proti Poljski. V prvi resoluciji se zahteva, da se odkloni trgovinska pogodba s Poljsko. V drugi resoluciji se zahteva od nemške vlade, da nadaljuje protipoljsko akcijo v Svetu Društva narodov v zvezi z vprašanjem narodnih manjšin. Tretja resolucija je istotako naperjena proti trgovski pogodbi. Kot argument se navaja, da so s trgovsko pogodbo s Poljsko ogroženi gospodarski interesi vzhodne Pruske. Četrta resolucija, ki so jo predložili komunisti, zahteva ukinitve plačil po Youngovem načrtu. Listi pravijo, da za to resolucijo niso glasovali samo komunisti, temveč tudi Hitlerjevci in socialisti.

Drobne vesti

Belgrad, 28. marca. AA. Nj. Vel. kralj je predpisal in proglasil zakon o stopanju v veljavo zakonika v sodnem kazenskem postopanju na enem delu področja apelacijskega sodišča v Skoplju.

Belgrad, 28. marca. AA. S sklepom prometnega ministra so dovoljene olajšave pri prevozu razstavo vina, ki bo v Mariboru od 10. do 12. maja t. l. Za razstavo vina, ki bo v Zagrebu od 11. do 13. aprila t. l. Za blago, ki se odpošlje na ta razstavo, veljajo olajšave, ki jih priznava ta lista, del drugi, odsek B/13.

Murska Sobača, 28. marca. Ž. Občina je kupila od grofa Saparja dvorec za 2.110.000, vse ostale zgradbe za 300.000.

London, 28. marca. Ž. Tukaj se je osnovala »International Service Corporation«, ki ima nalogo, da dobi v Jugoslaviji koncesijo za izvajanje javnih del.

Berlin, 28. marca. AA. Nemški pisatelj Heinrich Mann je včeraj dovilil 60. leto. Kakor znano, je Mann predsednik pruske akademije pesnikov.

Pa iz, 28. marca. AA. Pri predstavi Dreyfusovega filma je prišlo v gledališču Ambigue do velikih nemirov. Mnogo ca, razburjena zaradi smrti dlijvih bomb, ka so ih vrgli mladi rojalisti, je izvalce pretepla in jih vrgla iz dvorane. Končno je policija gledališče izpraznila.

Ravnokar je doš'a

velika pomladarska izbira najmodernejših čevljev za dame, gospode in otroke po na nižjih cenah. — Predno si kupite čevlje, si oglejte zalogo v trgovini

A. Ž. BERT - Ljubljana
Prešernova ulica